

SIMILITUDINI ȘI DIFERENȚE ALE CURRICULUMULUI GIMNAZIAL LA ISTORIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

Sergiu SUVAC,
dr. în istorie, Universitatea „Valahia”,
Târgoviște, Dâmbovița, România

Summary

The national curriculum for primary and secondary education in the Republic of Moldova focuses on the formation of key competencies. History plays a priority role in creating a conception of life and identity of students, it must educate students in a peaceful, tolerant spirit without generating conflict. History curricula in Romania are operational documents for the teacher, including the objectives and actual contents of learning in this subject. We appreciate the evolutionary path taken by historians on both banks of the Prut to support, promote and teach a real history, a history in which values are at the top of the pyramid and students have the opportunity to know the past through objective content. I do not want to say in part that one or the other school program is better, because both find their role and the right place in the educational sphere. The curriculum in the Republic of Moldova is more clearly structured on classes, historical epochs and teaching space and the school curriculum in Romania offers students a more concentrated aspect of historical plasma focusing on quality not quantity.

Keywords: *history, curriculum, history textbooks, gymnasium, history lesson*

Curriculumul național pentru învățământul primar și gimnazial se axează pe formarea competențelor cheie, iar curriculumul național pentru învățământul liceal este centrat pe dezvoltarea și diversificarea acestor competențe. Pornind de la această premisă, profilul de formare al absolventului de învățământ preuniversitar este structurat pe baza a opt competențe cheie, care reprezintă un ansamblu de cunoștințe, abilități și atitudini necesare oricărei persoane pe parcursul întregii vieți:

- comunicare în limba maternă;
- comunicare în limbi străine;
- competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii;
- competență digitală;
- a învăța să înveți;
- competențe sociale și civice;
- spirit de inițiativă și antreprenoriat;
- sensibilizare și exprimare culturală⁸⁶⁸.

⁸⁶⁸ Recomandarea Parlamentului European și Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC), precum și traducerea și adaptarea descriptivului competențelor cheie pot fi consultate la adresa <http://www.ise.ro/?p=3963> (accesat: 02.05.2020).

Aceste competențe oferite în calitate de recomandări de Parlamentul European (PE) trebuie analizate ca un ansamblu complex de competențe transpuse unei societăți europene sau care tinde spre integrarea europeană, așa cum este cazul Republicii Moldova.

În Moldova se cunosc câteva ediții mai importante ale acestei programe școlare, care au fost puse în practica didactică. Ediția din anul 2000 era axată pe obiective educaționale, apoi cea din 2006 ca o continuare, și, nu în ultimul rând, care se implementează și actualmente este curriculumul modernizat din 2010. Acesta din urmă este considerat de experții în domeniul pedagogic, istoric și psihologic – un proiect care s-a efectuat din mai multe perspective:

- centrarea pe elev,
- orientarea spre formarea de competențe,
- realizarea interdisciplinarității și transdisciplinarității,
- orientarea spre formare a unor competențe generale valorice și comportamentale⁸⁶⁹.

Analizând concepția didactică a educației istorice din Republica Moldova, am stabilit că autorii vin cu o notă pacifistă când prezintă rolul istoriei ca disciplină: *Misiunea istoriei ca disciplină școlară este orientată prioritar spre înțelegerea trecutului propriului popor și a diversității tradițiilor culturale și istorice ale popoarelor lumii pentru a înlătura prejudecățile și a încuraja toleranța între oameni*⁸⁷⁰. În acest sens am putea spune doar cuvinte de laudă, fiindcă se pune în prim-plan un concept și o valoare universală "toleranța", pacea între popoare și acceptarea diferitor culturi. Se pune accentul pe o pace socială și o coexistență pașnică între oamenii de alte etnii, religii, evitându-se ura rasială, xenofobia sau antisemitismul. Cât privește promovarea unor antivalori, concepte precum războiul sau conflictele, programa vine tranșant și condamnă aceste efecte: *Lețiile de istorie trebuie să educe elevii și să ofere generației tinere noi idei și, în același timp, să prevină apariția și dezvoltarea conflictelor*⁸⁷¹. Susținem ideea, adăugând că elevii trebuie instruiți pentru a percepe obiectiv și războaiele care au avut loc în istorie, cauzele izbucnirii lor și interesele urmărite, lucru care le va permite să gândească pentru viitor asupra faptelor, dar mai ales a consecințelor acestora.

În anul 2019, odată cu schimbările politice din Republica Moldova⁸⁷², a început un set de reforme și în domeniul educațional. S-a purces la elaborarea unui nou model curricular care să vină în completarea curriculumului modernizat din 2010. Ediția din 2019 a Curriculumului la

⁸⁶⁹ Istoria. Curriculum pentru învățământul gimnazial (clasele V-IX). Chișinău, 2010, p. 3.

⁸⁷⁰ Ibidem, p. 3.

⁸⁷¹ Ibidem, p. 4.

⁸⁷² <http://www.evzmd.md/actualitate/257-actualitate/86942-reactii-la-schimbarile-politice-din-republica-moldova-ue-este-pregatita-sa-sprrijine-in-continuare-reformele-convenite-prin-acordului-de-asociere.html> (accesat: 02.05.2020).

Istorie⁸⁷³ este o continuitate a Curriculumului din anul 2010, și este centrat pe competențe. Accentul se pune pe dezvoltarea curriculară și implică o nouă paradigmă educațională: cea de la formarea de valori și atitudini – la dezvoltarea de abilități, cunoștințe și gândire critică - elemente indispensabile unui cetățean participativ și responsabil, elemente ale unui „profil de formare europeană”.

Prezentând o succintă concepție didactică a educației istorice din țara noastră am stabilit că disciplina în cauză joacă un rol prioritar în crearea unei concepții de viață și de identitate a elevilor. Istoria trebuie să educe elevii într-un spirit pașnic, tolerant, fără a genera conflicte.

Curriculumul actual la Istorie include, în primul rând, cadrul cronologic și spațial, diversitatea lumii din perspectivă culturală, interpretarea obiectivă a faptelor și evenimentelor istorice etc⁸⁷⁴. Acest act normativ este o tranziție clară de la proiectarea curriculară centrată pe obiective la modelul centrat pe competențe.

Exact același lucru se poate afirma despre programele școlare la istorie din România, doar că putem adăuga aici ideea că proiectele curriculare date pun în fruntea notelor de prezentare o listă de documente și recomandări europene, internaționale care să demonstreze din start că finalitățile disciplinei istorice sunt în clară conștientizare și aspirare spre valorile de pace, toleranță etc., promovate de comunitatea democratică.

Din start ne-am pus întrebarea de ce se numește programă școlară în România și nu curriculum? După o scurtă investigație în legislația românească am înțeles că programa școlară reprezintă un act oficial ce redă conținuturile învățământului într-o manieră sintetică, pentru câțiva ani școlari sau cicluri de învățământ, iar curriculumul este interpretat ca un ansamblu de procedee educative ce oglindește experiențele de învățare prin care trece elevul pe durata ciclului de învățământ. Programa școlară este parte componentă a curriculumului școlar, rezumându-se la o singură disciplină școlară, pe când curriculumul cuprinde un întreg ansamblu de discipline pe care le studiază elevul pe parcursul anului școlar.

Programele școlare de istorie sunt documente operaționale pentru profesor, cuprinzând obiectivele și conținuturile propriu-zise ale învățării la această disciplină. Sunt elaborate de MEC, cu conținuturi unitare și obligatorii. Conținuturile sunt eșalonate în capitole, teme și lecții și sunt obligatorii, pentru aceleași tipuri de școli, asigurând caracterul unitar al învățământului.

Programele sunt documente operaționale, deoarece asigură:

- sintetizarea conținutului obiectului de învățământ istorie;

⁸⁷³ Curriculum național. Aria curriculară educație socioumanistică. Istoria românilor și universală, Clasele V-IX, Chișinău, 2019.

⁸⁷⁴ Istoria. Curriculum pentru ..., p. 4.

- eșalonarea pe teme, lecții, capitole, ore de recapitulare (consolidare), ore la dispoziția profesorului, lucrări scrise, număr de ore acordate obiectului de studiu săptămânal, semestrial, anual.

Programa școlară, numită în etapa actuală curriculum școlar, cuprinde:

- principii de elaborare;
- structura programei;
- elementele de noutate;
- conținuturile învățării⁸⁷⁵.

Programa sau modelul curricular elaborat pe ani de studiu constituie elementul prin care profesorul își realizează proiectarea activităților de predare-învățare. Acest document oferă profesorilor și elevilor repere de învățare, flexibilitatea conținuturilor, structurarea acestora și constituirea unei rețele de obiective generale ale predării-învățării istoriei pe cicluri de învățământ și obiective specifice fiecărui an de studiu, cu scopul orientării demersului didactic pentru reechilibrarea raportului informativ-formativ în studiul istoriei. Programele permit elaborarea unor criterii de evaluare și instrumente metodice necesare procesului de predare-învățare. Obiectivele cadru ale disciplinei istorie se referă la formarea unor capacități și atitudini în procesul didactic, pe parcursul unui ciclu de învățământ. Această categorie de obiective indică schimbările de comportament la care ar trebui să ducă studiul istoriei. Obiectivele cadru vizează capacități și atitudini în domeniul cunoașterii, în domeniul deprinderilor și în sistemul de atitudini și valori⁸⁷⁶.

Programele pentru clasele a IV-a – a VIII-a au următoarea structură⁸⁷⁷:

- nota de prezentare care descrie parcursul istoriei în învățământul gimnazial și sintetizează recomandări considerate relevante pentru aplicarea acesteia;
- obiectivele cadru care se referă la formarea unor capacități și atitudini specifice obiectului de studiu și sunt urmărite de-a lungul mai multor ani de studiu;
- obiectivele de referință, indicând rezultatele așteptate ale învățării pe parcursul unui an școlar și urmăresc progresia elevilor în achiziția de deprinderi și atitudini de la un an la altul;
- exemplele de activități de învățare, reprezentând propuneri de modalități de organizare a activității și situații de învățare adecvate vârstei elevilor;
- conținuturile, reprezentând mijloace prin care se ating obiectivele propuse; acestea sunt organizate cronologic sau tematic;

⁸⁷⁵ Ștefan Păun, *Didactica istoriei*. București: Editura Corint, 2007, p. 77.

⁸⁷⁶ Maria Eliza Dulamă, *Strategii didactice*. Cluj-Napoca: Editura Clusium, 2000, p. 9-10.

⁸⁷⁷ C. Căpiță, L. Căpiță, M. Stamatescu. *Program postuniversitar de conversie profesională pentru cadrele didactice din mediul rural. Specializarea Istorie. Forma de învățământ ID- semestrul II. Didactica Istoriei I*. București, 2005, p. 18.

- standardele curriculare de performanță, indicând achiziții demonstrabile de către elev la sfârșitul gimnaziului.

Cele mai cunoscute modele de programe școlare la istorie din România sunt cele din 2009 și din 2017.

În vederea înțelegerii rolului programei școlare la Istorie, ediția 2009, asupra valorilor naționale, europene și universale, este de menționat faptul că aceasta le promovează printr-un set de atitudini bazate pe dezvoltarea capacităților pro-active în viața personală și cea socială, susține și valorifică rezolvarea pe cale non-violentă a conflictelor, dar totodată pune accent pe acceptarea reprezentărilor multiple asupra istoriei, culturii, vieții sociale și desigur asumarea diversității etnice, sociale, religioase și culturale⁸⁷⁸. Aceste modele valorice nu fac altceva decât să cimenteze în conștiința elevilor un ideal de echilibru, toleranță, respect și pace.

Cel din urmă act curricular, ediția 2017, este aplicat și astăzi ca model în școlile din România și presupune un act prin care sunt redată mai multe sugestii, exemple de activități de învățare și, nu în ultimul rând, finalități ale acestui proces educațional.

Conținuturile acestuia creează posibilitatea proiectării din perspectiva dezvoltării personale a elevilor: educația pentru valori, atitudini și conduite adecvate social, dezvoltarea inteligenței emoționale⁸⁷⁹, punând accent pe reconstruirea trecutului istoric, patrimoniului cultural moștenit și relațiilor sociale.

În ceea ce urmează vom realiza un tabel în care dorim să enumerăm un set de similitudini și deosebiri ale programelor școlare la istorie din ambele țări, ca să privim în ansamblu ce concepte includ acestea în conținutul și formularea fiecăruia dintre ele.

Asemănări ale programelor școlare la Istorie din Republica Moldova și România

- Ambele programe școlare sunt independente și oferă un cadru separat față de celelalte discipline de studiu.
- Se prezintă ca acte care dau prioritate recomandărilor instituțiilor europene privind domeniul educațional.
- Oferă note de prezentare disciplinei istorice în stat.
- Relevă importanța studierii istoriei în ansamblul dimensiunilor trecut, prezent și viitor.
- Este redată poziția documentelor pentru un echilibru social, excluzând ura rasială, xenofobia sau antisemitismul.
- Se sprijină și se valorifică influențele reciproce pozitive între popoare și conviețuirea în pace a acestora.
- Se propune educarea elevilor în prevenirea apariției și dezvoltării conflictelor.
- Accentul este pus pe un set de valori, precum democrația, patrimoniul cultural, patriotismul, toleranța și respectul.
- În prezentarea concepției disciplinei istorice autorii programelor încurajează toleranța între oameni.
- Sunt redată principiile generale și specifice ale educației istorice.
- Stabilesc competențele generale și specifice ale disciplinei istorice.
- Oferă un set de conținuturi și sugestii privind activitățile de învățare.
- Oferă posibilitate profesorilor de a alege unele conținuturi după liberul consimțământ, în raport cu potențialul elevilor.

⁸⁷⁸ Programe școlare. Istorie, clasele a V-a – a VIII-a, București, 2009, p. 4.

⁸⁷⁹ Programa școlară pentru disciplina Istorie, clasele a V-a – a VIII-a, București, 2017, p. 20.

<i>Diferențe ale curriculumului la istorie în Republica Moldova</i>	<i>Diferențe ale curriculumului la istorie în România</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Documentul se numește: <i>”Istoria. Curriculum pentru învățământul gimnazial (clasele V-IX)” 2010.</i> ▪ În cadrul curriculumului sunt prezentate echipele de lucru în alcătuirea ediției din 2019, 2010 și a celor anterioare din anii 2006 și, respectiv, 2000. ▪ Este prezentată de către autori o concepție didactică a educației istorice în Republica Moldova. ▪ Strategia de modernizare a Curriculumului școlar la Istorie din perspectiva competențelor vizează următoarele principii generale ale educației: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>democratizarea și umanizarea educației;</i> ➤ <i>unitate și diversitate în educație;</i> ➤ <i>valorificarea personalității umane prin educație; centrarea educației pe valorile naționale și general-umane;</i> ➤ <i>individualizarea traseului educațional;</i> ➤ <i>responsabilitatea față de propria formare ca cetățean;</i> ➤ <i>raportarea binelui personal la binele social;</i> ➤ <i>democratizarea relației educator-educat;</i> ➤ <i>echitatea socială și egalitatea șanselor;</i> ➤ <i>educația pentru o viață împlinită și formarea competențelor utile pentru toată viața</i>⁸⁸⁰. ▪ Se stabilește coraportul dintre competențele-cheie, cele transversale și transdisciplinare (treapta gimnazială). <ul style="list-style-type: none"> ▪ Curriculumul oferă un model amplu de repartizare a temelor pe clase și unități de timp și prezintă un tabel de administrare a disciplinei <i>”Istorie”</i> (Tabelul 2). ▪ Această programă oferă pe baza subcompetențelor (unităților de competență) sugestii de conținuturi la fiecare clasă și, desigur, activități de învățare și evaluare la aceste conținuturi. ▪ Autorii recomandă unele demersuri, metode și strategii didactice. ▪ În prezentul document se propun exemple de activități de învățare pe care le utilizează cadrele didactice în practica școlară, pentru fiecare clasă, oferind noi posibilități la elaborarea strategiilor didactice, care permit trecerea reală de la axarea pe conținuturi la cea pe experiențe de învățare, adică pe formarea de competențe cu caracter de integrare⁸⁸¹. ▪ Conform curriculumului în cadrul orelor de istorie, evaluarea îndeplinește mai multe funcții, precum: <ul style="list-style-type: none"> - <i>funcția de control și evidență a activității didactice,</i> - <i>funcția prognostică,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actul educațional se numește: <i>”Programe școlare. Istorie, clasele a V-a - a VIII-a”, 2009.</i> ▪ Aceasta oferă o explicație a valorilor și atitudinilor în vederea formării la elevi a unui comportament democratic favorabil societății. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sunt redată și explicate cele mai importante strategii didactice în predarea istoriei, oferindu-se și unele sugestii în acest fel la fiecare dintre acestea. ▪ O altă programă istorică, care este utilizată în școala românească actualmente este <i>”Programa școlară pentru disciplina Istorie”. Clasele a V-a - VIII-a – 2017.</i> ▪ Autorii oferă unele definiții ale termenilor de bază ale programei. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Structura programei școlare include următoarele elemente: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Competențe generale,</i> - <i>Competențe specifice și exemple de activități de învățare,</i> - <i>Conținuturi/studii de caz,</i> - <i>Sugestii metodologice,</i> ▪ iar aceste elemente sunt definite fiecare în parte, pentru a da o importanță deosebită și o claritate în interpretarea lor. ▪ Se prezintă un număr de circa patru competențe generale, fiecare dintre ele fiind dotate cu un set de competențe specifice diferit de la clasă la clasă. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Se sugerează unele activități de învățare la fiecare competență generală și respectiv specifică, pentru fiecare clasă. ▪ La fiecare domeniu de conținut și conținut se oferă studii de caz pentru profesori și elevi. ▪ Se oferă unele interpretări despre profilul de formare al absolventului de gimnaziu, în baza studierii istoriei. ▪ În programă se prezintă elementele de structurare a conținuturilor la disciplina <i>”Istorie”</i> (Tabelul 3), dar autorii nu oferă un model clar de administrare a disciplinei pentru fiecare clasă. ▪ Conținuturile propuse în programa școlară sunt grupate în trei direcții de studiu și anume: <ul style="list-style-type: none"> - <i>reconstituirea trecutului,</i> - <i>elemente de cultură și civilizație,</i> - <i>relații sociale.</i> ▪ Conținuturile pentru istorie în ciclul gimnazial sunt așezate sub semnul <i>călătoriei</i> prin viața oamenilor din trecut: <ul style="list-style-type: none"> - <i>în clasa a V-a: Călătoria către civilizație (din Preistorie până în secolul al XV-lea);</i> - <i>în clasa a VI-a: Călătoria spre modernitate (secolele al XV-lea – al XIX-lea);</i> - <i>în clasa a VII-a: Călătorie prin lumea contemporană;</i>

⁸⁸⁰ Istoria. Curriculum ..., p. 5-6.

⁸⁸¹ Istoria. Curriculum ..., p. 15.

<p>- funcția formativă, - funcția motivațională.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Se recomandă un set de tehnici de evaluare cu ajutorul cărora cadrele didactice trebuie să aprecieze elevii. ▪ Se prezintă lista manualelor de istorie pentru clasele gimnaziale care au fost difuzate în școală din 1999 și până în prezent. ▪ Sunt prezentate referințele bibliografice ale curriculumului dat și un set de literatură didactică pentru unele detalii procesuale. ▪ Curriculumul se încheie cu prezentarea manualelor școlare de istorie din ciclul gimnazial care au fost utilizate în procesul educațional din Republica Moldova, dar și surse didactice auxiliare, literatură științifică și resurse on-line ca material ajutător la orele de istorie. <p>Cât privește Curriculum-ul la Istorie, ediția 2019, acesta se deosebește prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sunt incluse elementele de noutate curriculară la disciplina <i>Istoria românilor și universală</i>. ▪ Este schimbată însăși denumirea disciplinei predate din <i>Istorie</i> cu părțile componente - <i>Universală și a Românilor</i> în <i>Istoria românilor și universală</i>, astfel promovându-se caracterul patriotic pentru elevi de a se identifica mai întâi ca identitate națională și ulterior ca parte a familiilor universale. ▪ Se pronunță conexitatea abordărilor -intra și interdisciplinare la nivelul competențelor și a conținuturilor cu alte discipline. ▪ Actul educațional respectiv reflectă angajamentele asumate de către Republica Moldova și recomandările privind educația pentru o cultură democratică, educația pentru drepturile omului, educația interculturalității, stipulate în documente naționale și internaționale⁸⁸². ▪ Se oferă matricea dezvoltării competențelor la disciplina <i>Istoria românilor și universală</i>, ciclul gimnazial. Apare o nouă competență specifică a disciplinei: <i>valorificarea trecutului istoric și a patrimoniului cultural, manifestând respect față de țară și de neam</i>, care are drept scop promovarea moștenirii culturale și perpetuarea acesteia în timp și spațiu. ▪ La fiecare clasă se propun activități de învățare bazate pe proiect, cel mai des axate pe patrimoniul cultural local, unde elevii au posibilitatea să lucreze în echipe. 	<p>- în clasa a VIII-a: <i>Călătorie în lumea românească</i>, iar scopul <i>călătoriei</i> este descoperirea civilizației umane în sensul cel mai larg: de la primele unelte, așezări și manifestări ale spiritualității, până la complexitatea tehnologică, rafinamentul și deschiderea spirituală a lumii contemporane⁸⁸³.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Informează despre aspectele esențiale, specificul și componentele evaluării elevilor din perspectivă istorică, prin prisma competențelor și surselor utilizate.
---	---

Tabelul 1. Similitudini și diferențe ale curriculumului gimnazial la istorie din Republica Moldova și România.

Studiind în *Tabelul 1* similitudinile și diferențele dintre programele școlare la istorie din Republica Moldova și România, nu putem nega faptul că ambele sunt modele drept de urmat, și ar fi o soluție ca ele să se completeze reciproc prin prisma unor omisiuni în ambele programe. Faptul că aceste acte curriculare sunt diferite, este consecința evoluției statului de drept în ultimii

⁸⁸² Curriculum național. *Aria...*, p. 5.

⁸⁸³ Programa școlară pentru disciplin..., p. 19.

20 de ani în ambele țări și lupta contra cenzurii istorice. Autorii au elaborat proiecte curriculare de o calitate înaltă, respectând întocmai drepturile, valorile, vârsta și conștiința națională.

Administrarea disciplinei Istorie, conform Curriculumului la Istorie, ediția 2010				
<i>Statutul disciplinei</i>	<i>Aria curriculară</i>	<i>Clasa</i>	<i>Nr. de unități de conținut pe clase</i>	<i>Nr. de ore pe săptămână/an</i>
Disciplină obligatorie	Științe socio-umanistice	V	28	2/68
		VI	33	2/68
		VII	19	2/68
		VIII	22	2/68
		IX	30	2/68
Administrarea disciplinei Istorie, conform Curriculumului la Istorie, ediția 2019				
Disciplină obligatorie	Științe socio-umanistice	V	34+1 Introducere +3 ist. locală Total - 38	2/68
		VI	31+1 Introducere +3 ist. locală Total -35	2/68
		VII	27+1 Introducere +3 ist. locală Total - 31	2/68
		VIII	40+1 Introducere +3 ist. locală Total- 44	2/68
		IX	50+1 Introducere +3 ist. locală Total-54	2/66

Tabelul 2. Administrarea disciplinei *Istorie*, conform Curriculumului la Istorie, edițiile 2010 și 2019, în Republica Moldova.

În baza *Tabelului 2* putem deduce schimbarea intervenită asupra numărului de unități de conținut pe clase. Considerăm că aceste schimbări calitative sunt binevenite și pentru elevi și

pentru profesori, fiindcă aceștia din urmă au posibilitatea să aleagă dintr-o diversitate de subiecte și să ofere elevilor ceea ce îi interesează sau este mai important. Putem observa un accent mai pronunțat pe istoria locală, iar acest fapt este îmbucurător, deoarece elevii au posibilitatea în cadrul unor proiecte educaționale să descopere moștenirea culturală, istorică din arealul lor de trai. Se valorifică istoria și cultura locală prin prisma vizitelor și excursiilor în raza localității în care se află elevii. Prin diverse metode și procedee, cadrul didactic le oferă posibilitatea de a conștientiza valoarea istorică a localității, regiunii sau zonei aferente acestora. De menționat că aceste schimbări curriculare sunt introduse în școli etapizat, an de an, câte o clasă, deoarece fie nu sunt resurse economice și administrative pentru a suporta cheltuielile de reformă, fie nu sunt pregătiți elevii și cadrele didactice pentru aceste schimbări.

Administrarea disciplinei <i>Istorie</i>, conform Programei școlare la <i>Istorie</i>, ediția 2009					
<i>Statutul disciplinei</i>	<i>Aria curriculară</i>	<i>Clasa</i>	<i>Domenii de conținut</i>	<i>Conținuturi și studii de caz</i>	<i>Nr de ore pe săptămână/an</i>
Disciplină obligatorie	Om și societate	V	7	42	2/68
		VI	3	30	1/34
		VII	13	41	1/34
		VIII	12	51	2/66
Administrarea disciplinei <i>Istorie</i>, conform Programei școlare la <i>Istorie</i>, ediția 2017					
Disciplină obligatorie	Om și societate	V	8	26	2/68
		VI	4	28	1/34
		VII	4	27	1/34
		VIII	9	53	2/66

Tabelul 3. Administrarea disciplinei *Istorie* conform Programei școlare la *Istorie*, ediția 2009 și 2017 în România.

În baza *Tabelului 3* observăm o diferență în numărul domeniilor de conținut oferite spre studiu în majoritatea claselor, dar, totodată, și alternarea numărului de conținuturi și studii de caz în cadrul acestor domenii. Această reformă vine în susținerea factorilor educaționali referitor la unele subiecte de istorie și unele teme care au fost înlocuite sau transferate pentru alte clase.

Am dori să analizăm și structura pe care o oferă programele școlare din ambele state la fiecare clasă în parte ca să putem observa diferențele și pe filiera respectivă.

<i>Clasa</i>	<i>Conținutul istoriei studiate (epoca, spațiul prevăzut), conform Curriculumului la Istorie din Republica Moldova</i>	<i>Conținutul istoriei studiate (epoca, spațiul prevăzut), conform Programei școlare la Istorie din România</i>
V	Epoca Antică Spațiul Universal și European (<i>Preistorie și civilizații antice – de la apariția omului până în sec. V. d. Hr.</i>).	Preistoria. Epoca Antică. Epoca Medievală. Partea I-a. Spațiul Universal și European (<i>Călătoria către civilizație din Preistorie până în secolul al XV-lea</i>).
VI	Epoca Medievală Spațiul European și Românesc (<i>Civilizația medievală – sec. V-XVII</i>).	Epoca Medievală. Partea a II-a. Epoca Modernă. Spațiul Universal și European. (<i>Călătoria spre modernitate - secolele al XV-lea – al XIX-lea</i>).
VII	Epoca Modernă. Partea a I-a. Spațiul Universal, European și Românesc (<i>Civilizația modernă - sec. al XVIII-lea – mijlocul sec. al XIX-lea</i>).	Epoca Contemporană. Spațiul Universal și European. (<i>Călătoria prin lumea contemporană</i>).
VIII	Epoca Modernă. Partea a II-a. Spațiul European și Românesc (<i>Civilizația modernă – mijlocul sec. al XIX-lea - 1918</i>).	Preistoria. Epoca Antică. Epoca Medievală. Epoca Modernă. Epoca Contemporană. Spațiul Românesc (<i>Călătoria în lumea românească</i>).
IX	Epoca Contemporană Spațiul Universal, European, Românesc și Național (Republica Moldova) (<i>Civilizația contemporană, 1918 – până în prezent</i>).	

Tabelul 4. Structura conținuturilor programei istorice gimnaziale din Republica Moldova și România, conform curriculumului școlar.

Analizând *Tabelul 4*, putem stabili cu precizie diferențele de conținut ale disciplinelor istorice din ambele state. Observăm că în Republica Moldova este o etapizare cronologică începând cu clasa a V-a și finalizată cu clasa a IX-a, iar în România principiile care separă conținuturile pe clase sunt puțin confuze, dar după părerea noastră, acestea ar fi: principiul cronologiei relative și principiul de abordare problematică a istoriei și nu conform cronologiei absolute.

Istoria în obiectul ei de studiu cuprinde câteva principii de studiere și anume de la spațiul local la cel național și, desigur, de la spațiul european la cel universal. Principiul cronologic de studiere a temelor încadrate în aceste spații este diferit.

<i>Principiul spațial</i> <i>Clasa</i>	<i>Clasa a V-a</i>	<i>Clasa a VI-a</i>	<i>Clasa a VII-a</i>	<i>Clasa a VIII-a</i>	<i>Clasa a IX-a</i>
<i>Conform Curriculum-ului la Istorie, ediția 2010, Republica Moldova</i>					
<i>Spațiul local</i>	5%	5%	5%	5%	5%
<i>Spațiul național/românesc</i>	45%	45%	45%	45%	45%
<i>Spațiul universal</i>	50%	50%	50%	50%	50%
<i>Conform Curriculum-ului la Istorie, ediția 2019, Republica Moldova</i>					
<i>Spațiul local</i>	10%	7%	9%	10%	10%
<i>Spațiul național</i>	35%	45%	50%	50%	50%
<i>Spațiul universal</i>	55%	48%	41%	40%	40%
<i>Conform Programei școlare la Istorie, ediția 2009, România</i>					
<i>Spațiul local</i>	0%	0%	0%	6%	
<i>Spațiul național</i>	22%	20%	8%	92%	
<i>Spațiul universal</i>	78%	80%	92%	2%	
<i>Conform Programei școlare la Istorie, ediția 2017, România</i>					
<i>Spațiul local</i>	1%	0%	0%	15%	
<i>Spațiul național</i>	3%	0%	33%	75%	
<i>Spațiul universal</i>	86%	100%	67%	0%	

Tabelul 5. Repartizarea procentuală orientativă, cu aproximație a detaliilor de conținut oferite de programele școlare la Istorie, ciclul gimnazial.

În *Tabelul 5* observăm că există clase în care se discută doar subiecte raportate la spațiul universal, și anume clasa a VI-a din România. Această paradigmă apare datorită modului diferit de predare a timpului și spațiului istoric în România comparativ cu Republica Moldova. Dar, totodată, observăm că în diverse clase se omite istoria locală care, considerăm, ar avea urmări neplăcute, în timp. Faptul că s-a revăzut acest lucru în următoarele ediții ale programelor școlare este un fapt de laudă și demonstrează luarea în calcul a tuturor criteriilor de predare a disciplinei.

În concluzie, putem aprecia calea evolutivă pe care au parcurs-o istoricii de pe ambele maluri ale Prutului pentru susținerea, promovarea și predarea unei istorii reale, unei istorii în care

valorile se găsesc în vârful piramidei, iar elevii au posibilitatea să cunoască trecutul prin conținuturi obiective.

Ar fi incorect să afirmăm că o programă școlară sau alta este mai bună, deoarece ambele își găsesc rolul și locul potrivit în sfera educațională. Curricula din Republica Moldova este structurată mai clar pe clase, epoci istorice și spațiul de predare, iar programa școlară din România oferă elevilor un aspect mai concentrat de plasmă istorică, axându-se pe calitate, nu pe cantitate.

Bibliografie:

1. Căpiță C., Căpiță L., Stamatescu M. *Program postuniversitar de conversie profesională pentru cadrele didactice din mediul rural. Specializarea Istorie. Forma de învățământ ID-semestrul II. Didactica Istoriei I*, București, 2005.
2. Curriculum național. Aria curriculară educație socioumanistică. Istoria românilor și universală. Clasele V-IX, Chișinău, 2019.
3. Dulamă Maria Eliza., *Strategii didactice*. Cluj-Napoca: Editura Clusium, 2000.
4. Istoria. Curriculum pentru învățământul gimnazial (clasele V-IX). Chișinău, 2010.
5. Păun Șt. *Didactica istoriei*. București: Editura Corint, 2007.
6. Programe școlare. Istorie, clasele a V-a – a VIII-a, București, 2009.
7. Programa școlară pentru disciplina Istorie, Clasele a V-a – a VIII-a, București, 2017.
8. Recomandarea Parlamentului European și Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC), precum și traducerea și adaptarea descriptivului competențelor cheie pot fi consultate la adresa <http://www.ise.ro/?p=3963> (accesat: 02.04.2021).